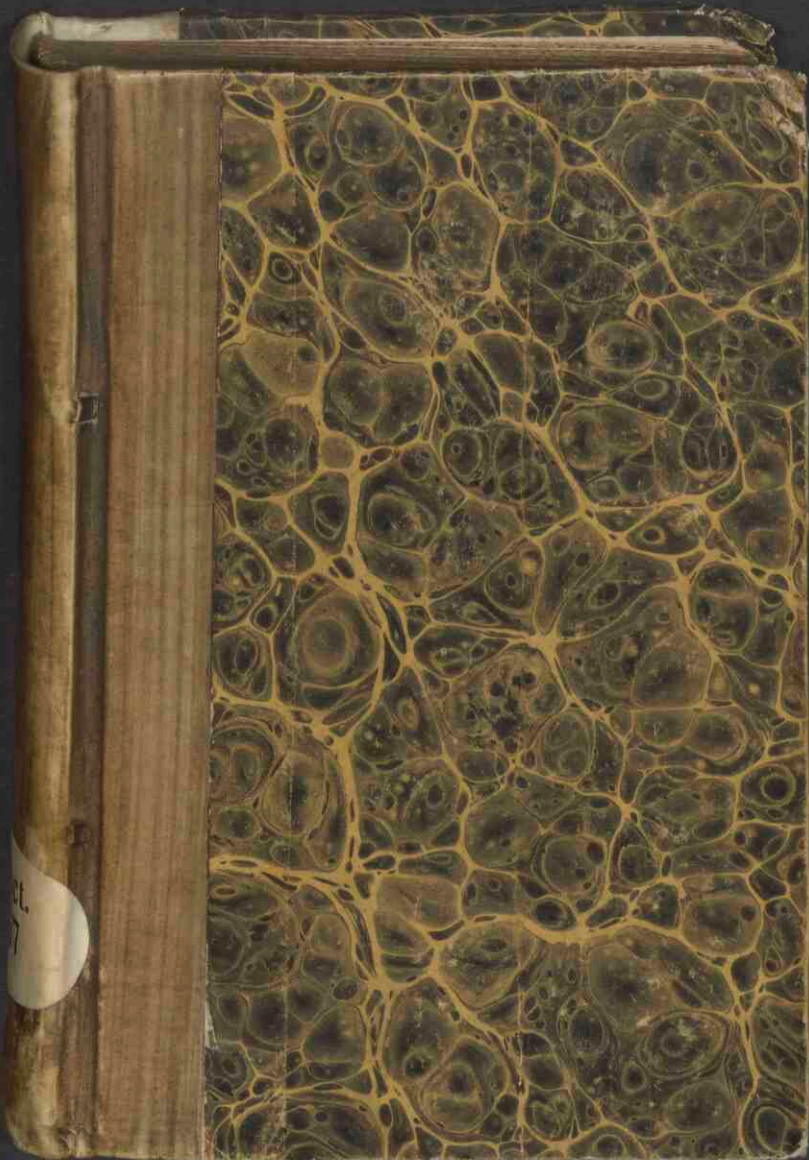

**Ferrandi Diaconi Ecclesiae Carthaginensis ad Reginum
Comitem Paraeneticus, qualis esse debeat Dux religiosus in
actibus militaribus.**

<https://hdl.handle.net/1874/452974>

**Dit boek hoort bij de Collectie Van Buchell
Huybert van Buchell (1513-1599)**

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Wegens onderzoek aan deze collectie is bij deze boeken ook de volledige buitenkant gescand. De hierna volgende scans zijn in volgorde waarop ze getoond worden:

- de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsnede
 - de staartsnede
 - het achterplat

**This book is part of the Van Buchell Collection
Huybert van Buchell (1513-1599)**

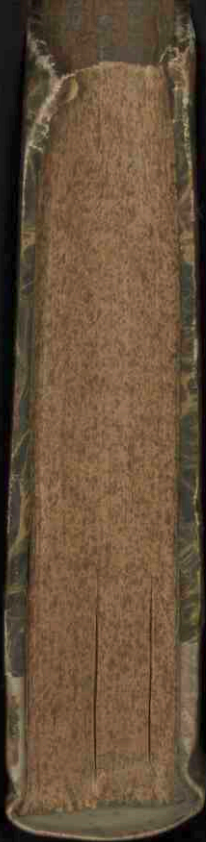
More information on this collection is available at:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Due to research concerning this collection the outside of these books has been scanned in full. The following scans are, in order of appearance:

- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

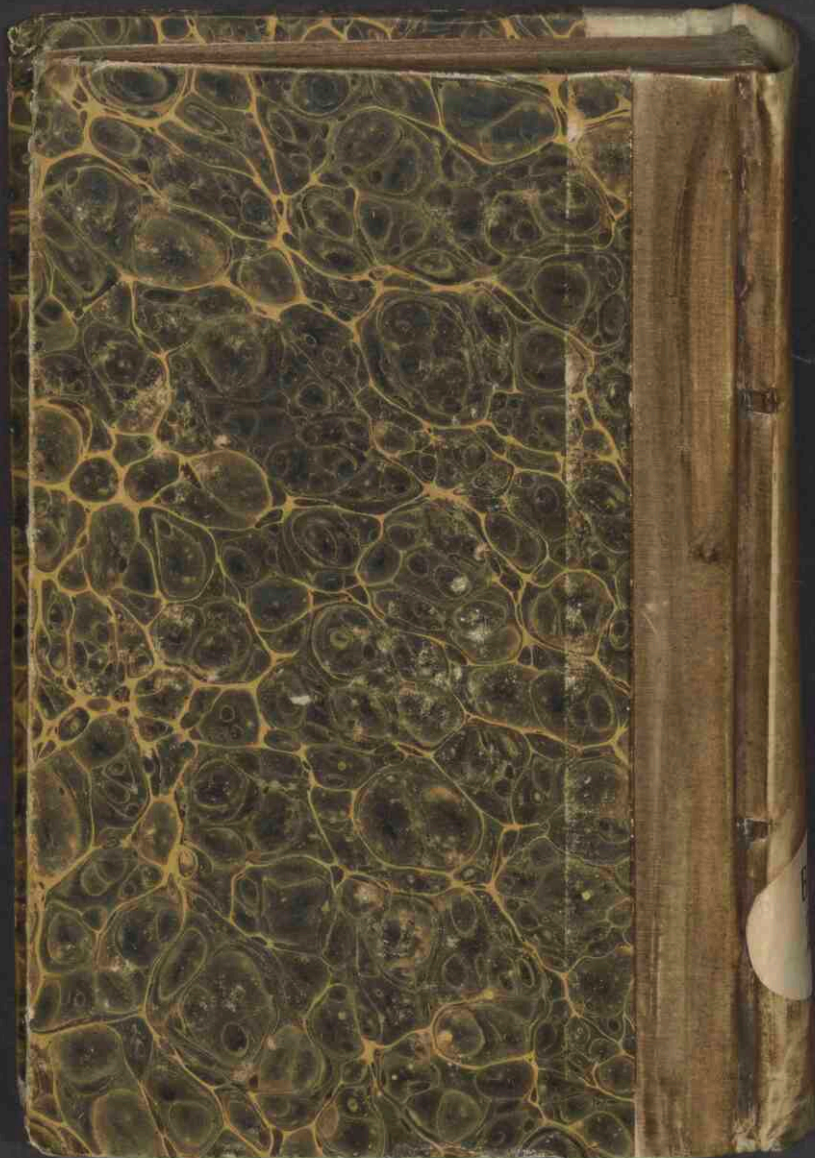
B. oct.
267

267

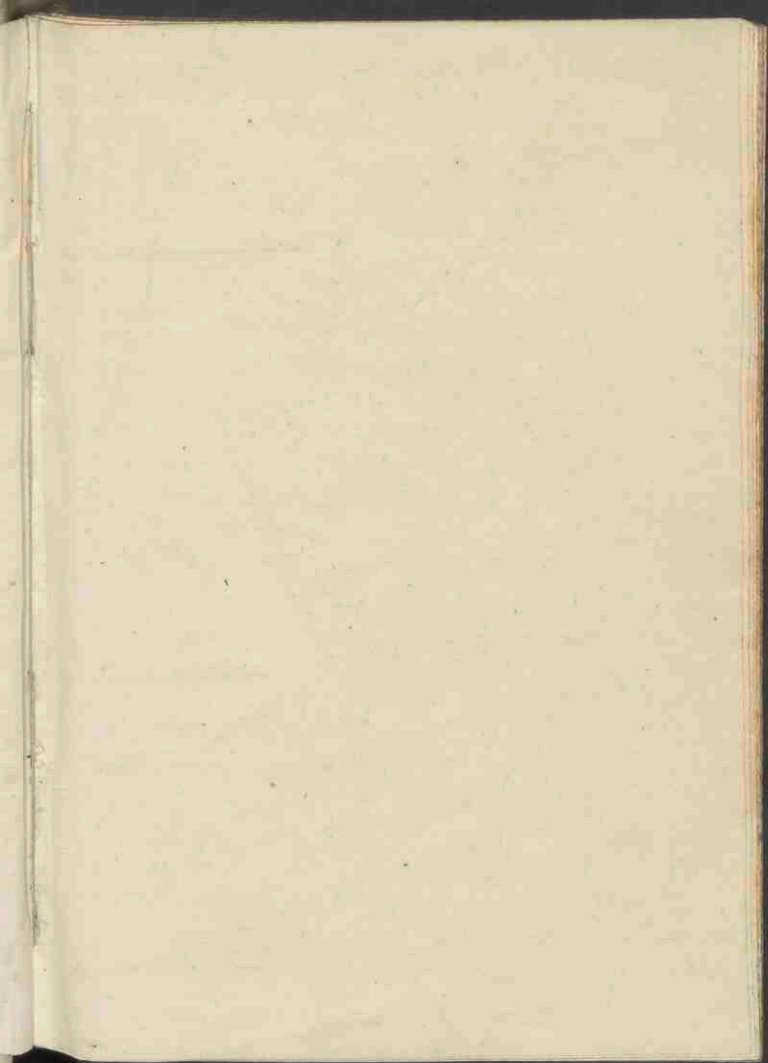

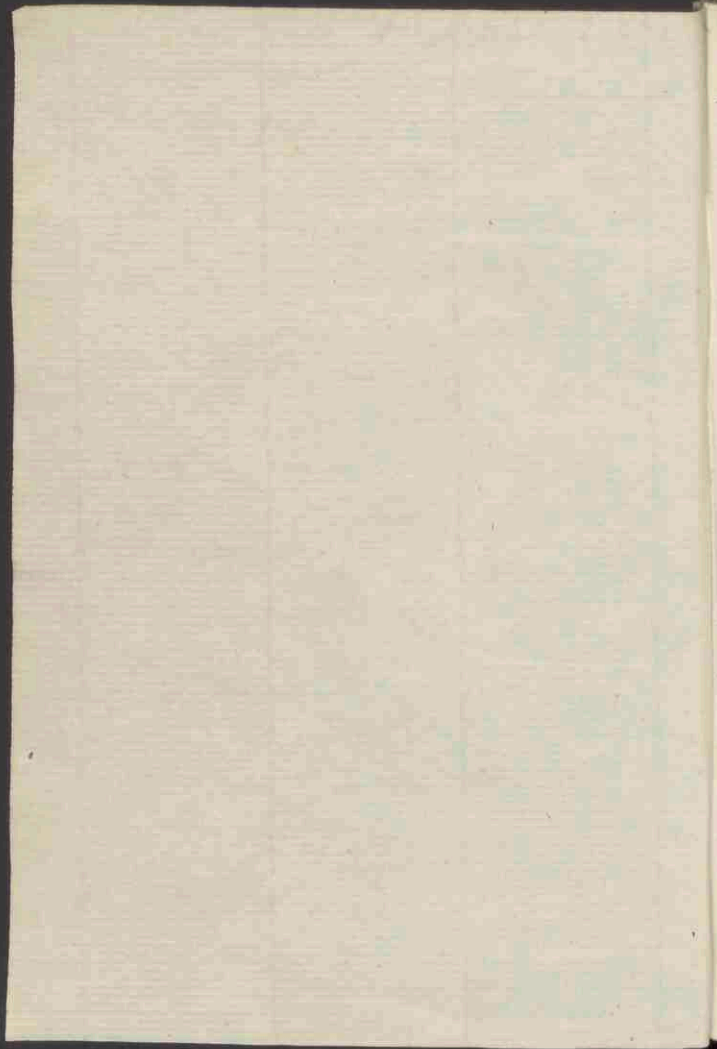

Miscellanea Litteraria

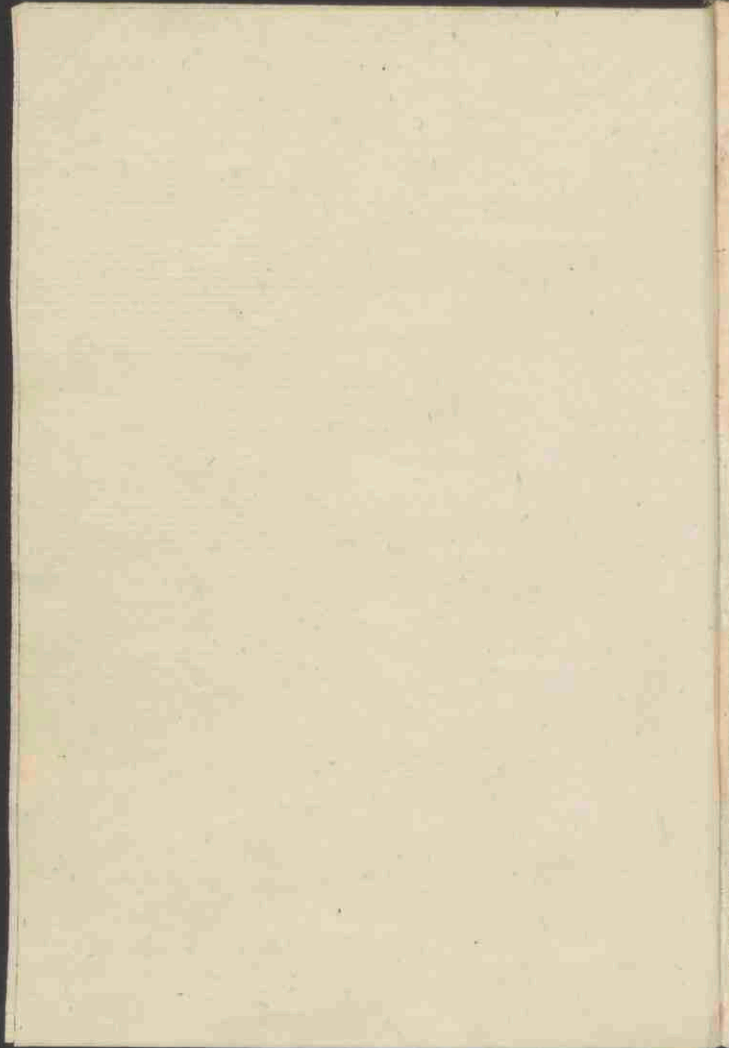
Octavo n°. 267

B. oct.
267

FERRA

FERRAN

DI DIACONI ECCLESIAE

Cartaginensis ad Reginum Comi-
tem Paræneticus, qualis esse de-
beat Dux religiosus in acti-
bus milita-
ribus.

IOANNIS ALEXANDRI

Brassicani Iureconsulti
tetrastichon.

Certa Euangelij sese componere amussi
Quis neget officium Principis esse boni?
Ergo isthæc Christo scripta undiq; plena dynastes
Quisque legat, solido deditus archetypo.

ILLVSTRIS.

SIMO AC POTENTISSIMO

Hispanie Principi, Austriae archiduc-

natae, Domino Ferdinando, Dux

Caroli Caesaris Germano,

Vuernerus Tamas

Leontorius

S. D.

Vemadmodū, ut
Diocletianū Ce
sarem dixisse fe
runt, Illustriss.
Princeps, nihil
difficilius, quā
bene imperare,
ita neminē esse
reor quem oportet
uel meliora
scire uel maiori
præditū esse sa
pientia quam Principem καὶ ποιμένα λαῶν, quod
is multorum maximo aut commodo sapiat, aut dispen
dio desipiat. Atqui sapientiam dico non sæculi huius
imaginariam, & quemadmodum Apostolus eam uocat,

A 2 anima

AD ILLUSTRIS. PRINCIPEM

animalem & Dæmoniacam, sed quæ Principis animum
 à stultis & impijs uersatilis illius Prothei, hoc est, carnis
 adfectibus, infractum ac numeris omnibus absolutissimū
 reddens, ad Dei Opt. Max. (cuius in terris uicem gerit)
 exemplar & gloriam regnare docet honeste, & libere.
 Ad hanc sapientiam unicus ille ueræ sapientiæ informa-
 tor Christi spiritus Principes identidem in scripturis san-
 ctis inuitat, nempe Sapientiæ sexto inquit: *Qui delecta-
 mini sedibus & sceptris o Reges populi, diligite sapien-
 tiam, ut in perpetuum regnetis. Et quo uehementius inui-
 tet, demum reperit: Diligite lumen sapientiæ omnes qui
 præestis populis. Per me enī (de se ipsa alibi loquitur sapi-
 entia) Reges imperant, & potentes decernunt iustitiam:
 meum est consilium, mea æquitas, mea prudentia, mea for-
 titudo &c. Hypocrisin, adulterum, exoticum atq; adeo
 è Diaboli regno esse commonstrans quicquid ipsius non
 geratur auspitijs. Quod agnoscens amabilis Domino ac
 Regum facile omnium sapientiss. Solomon, quo Dei po-
 pulum sibi creditum uere feliciterq; disponere, ac pater-
 narum sedium dignus haberi posset, hac (ceu maximis do-
 tibus ac ornamentis immortalibus) coram omnibus uel
 unice prodire, & elucescere uoluit, atq; adeo contemptis
 omnibus, quibus mundus prestigiosus & carnis ratio im-
 pensius delitari, maximamq; in his felicitatis suæ partem
 collocare solet, utpote imperijs, diuitijs, titulis, laureolis,
 coronis, eloquijs, trophæis, prædijs, manubijs, triumphis,
 maiorum imaginibus, statuis, picturis &c. quæ omnia ut*
 falsa

falsa ac momentanea sunt, posita non tam in nostris consilijs, quam fortunæ temeritate, ita neminem reddunt uel feliciorum uel sapientiorum. Certe his olim mundi laruis, & cupiditatibus falsis non admodum pauci ueterum potentiss. regum & procerum delusi, misera et deplorata sepius calamitate medijs in delitijs, atque adeo in dimidio dierum suorum periclitati sunt, perieruntque, et regni & gentis non solum grauem in perniciem, sed prorsus omnium $\pi\alpha\nu\sigma\lambda\epsilon\theta\gamma\acute{\iota}\alpha\ \rho$. Quod nimirum non imprudenter animaduertens Plutarchus in libro quem scribit $\pi\epsilon\gamma\acute{\iota}\omicron\tau\iota\ \mu\acute{\alpha}\lambda\iota\sigma\alpha\ \delta\epsilon\ \tau\omicron\upsilon\ \phi\iota\lambda\omicron\sigma\phi\omicron\upsilon\ \tau\omicron\iota\varsigma\ \hbar\gamma\epsilon\mu\omicron\sigma\iota\ \delta\iota\alpha\lambda\epsilon\gamma\epsilon\theta\epsilon\iota$ de multis optime mereri existimet eos, qui principis animum ab innumeris rerum contemptibilium erroribus eximenter, salubribus insuper atque sacris instituerint rationibus. Ex eorum numero est, ut uetustate uetustiss. ita Evangelica uenustate nemini non preferendus noster ille Ferrandus, Ecclesie Carthaginensis Diaconus, Fulgentij Russensis in Africa Episcopi (sub Anastasio imperatore & Trasimundo Vuandalorum rege, Arrianae hereseos fautoribus, Anno Quingentesimo) synchronos siue contemporaneus, quemadmodum in operis frontispicio uideri licet. Hunc mihi olim, ut exuto senio iuuenesceret, ac recetaretur ex sua famosiss. bibliotheca tradidit, Reuerendus in Christo (sanctae memoriae) pater & dominus Ioannes, dexterrimi, ac iuxta ferè nullo non seculo extra multorum aleam, religione, liberalitate, moribus ac ingenijs omnium studiorum genere candidatis praecellentiss. Colle

AD ILLUSTRIS. PRINCIPEM

gij Hirsaugiensis Abbas, dominus & Mecœnas meus, uir
dū uixit præter miram quandã uitæ sanctimoniam & inte-
gritatem, erga bonos, ut Plautine loquar, hoc est, lite-
ratos omnes propensus, mansuetus in suos, comis in o-
mnes, mitis, benignus, affabilis. Ad hæc tam nõ uulgaris
existimationis tam apud suos quàm apud exteros, ut quic-
quid ille uel in Comitijs uel conuenticulis gesserit dixerit
q̄, instar Apollinis Pythij oraculi haberetur.

Macte uero uirtute, quam non de se præbet, tum miræ
integritatis, tum eximie totius uitæ innocentie expectatio-
nem, nuper in locum ascitus Abbas & dominus Ioannes,
ex ueteri proba ac ferme semper principum in aulis con-
sultiß. familia oriundus, alter patronus mihi nunquam si-
ne honoris præfatione nominandus, ut nesciam uter in
me fuerit ue' propensior uel beneuolentior, in benefacto-
res uero suos mitior, facilior, commodior? Porro is sic
Hirsaugiæ suæ statim ab initio præesse cœpit, ut spes sit
(modo obsecundet Christus) quin suis ingens sit tum de-
cus tum præsidium allaturus. Verum hæc παρρησι-
α & bona omnium pace dicta, uelim. Ad Ferrandam
redeo, habes hic Illustris. Princeps, Christiani & Euan-
gelici principis absolutiß exemplar, mira sub breuitate,
Ferrandi paræneticon, sanè nullis uerborum phaleris,
aut pigmentatis rhetoricorum lænocinijs subornatum, nul-
lis Scotini tenebris, aut Chrysippi labefactatum argutijs,
sed nudum, constans, uerum, ex ueris solidiorisq; sapientiæ
riuulis depromptum, deriuatumq; huc te confer, in hoc te
contemplare,

contemplare hic enim disces, quid deceat principem,
 quid dehonestet, quid imitandum, quid fugiendum κατὸ
 πρὸς ἑρκατόπτρω, καὶ ὡς πρὸς ἐργαφῆ internoscere
 potes. Hunc tibi ut perpetuum erga te meæ obseruatiæ pi
 gnus καὶ μνημόσυνο nuncupatim dedicare & peculiari
 ter ascribere uolui. Quanquã uero non ignorem hanc tue
 naturæ genuinã bonitatem, siue ut alij uocant, ingenij tui
 dotes, quas ex clementiſſ. (feliciſſ. record) Cæsaris Maxi=
 miliani aui tui, et patris tui Philippi Hispaniarum regis
 Catholici, animi sublimitate ac māsuetudine, hoc est, nihil
 ignobile, nihil faciatum, nihil impium, nihil insolēs, contra
 xeris, nullis uiuendi formulis opus habere, tamen eo ma
 turius tibi dedicaui, ut cum huiuscemodi inspiceres, uti=
 nam nunquam non inspiceres, non facile in præcipitium
 ferreris. Quod igitur reliquum est optime princeps,
 tu modis omnibus enitere, quo te indies magis ac magis
 parem reddas ueri præcipis archetypo, parem maiorum
 tuorum imaginibus, parem uotis tuo subiectorum impe=
 rio, parem denique multorum de te expectationi, nec quò
 te popularis aberrans existimatio, non quò fallax istud a=
 dulatorum εὐχὴ trahit. Sed quò te CHRISTVS,
 qui est uia, ueritas & uita, uocat, imò quò te Fer=
 randus noster χρῖστολογώτατος ducit sequere. Ut
 per septem illas quas autor inscripsit Innocentiæ re=
 gulas, hoc est, septenario spiritus sancti imbutus charisma
 te, princeps et dici et esse possis iustitiæ, ueritatis, et pacis,

AD ILLVSTRISS. PRINCIPEM

sanctus, innocens, sublimis, ac deo proximus. Idem imper-
tiat tibi spiritum uere sapientiæ & reuelationis per agni-
tionē sui, atq; illūinos oculos mētis tuæ, ut scias q̄ sit spes,
qui scopus ad quem ille te uocauit, & cur te populi prin-
cipem constituerit, nempe illius in terris exercere iustiti-
am, facere felices, fortunatos et columes: miseros uero, ca-
lamitosos, exhaustos, afflictos, debiles quāminime, ut
sic rebus omnib. bene feliciterq; in terra gestis, se-
rus tandem & tui & tuorum magno cum soe-
nore ad cælum redeas, ubi beati æterno
euo fruuntur, fruēris et ipse.

Hirsaugiæ, Anno resti-
tutæ salutis. M. D. XXVI.

Calendis Maijs.

Ferrari=

FERRANDI

DIACONI ECCLESIAE CARTHAGINENSIS,

*ad Reginum comitem Paræneticus, qualis
esse debeat dux religiosus in
actibus militaribus.*

Ocialis uita labo-
ribus exercēdus,
mox ignorantia
pueritiæ, ut ratio
nalis homo carue-
rit, aut Deo inci-
pit. Illustris Dux
Regine, aut sæcu-
lo militare. Ne-
mo ait militans
Deo implicat se

2. Tim. 2.

negotijs secularibus. Ostendens esse milites Dei, sicut sūt
etiam milites sæculi. Duplex ergo militia, duo genera mili-
tum signat. Alios militia corporalis laborare cū mundo,

A 5 secundum

FERRANDI DIACONI AD

secundum uoluntatem terreni Regis astringit. Alios militia spiritualis ad caelestia castra, per gratuitam gratiam, caelestis imperatoris adducit. Milites saeculi passionibus et desiderijs uarijs tenentur obnoxij, milites Dei carnem suam crucifixerunt cum uitijs & concupiscentijs. Illi dapibus nutriuntur, isti uirtutibus. Illi rapere aliena conantur, isti etiam propria uel perdere, uel misericorditer erogare. Illi querunt unde falsis laudibus extollantur, isti querunt unde sempiternis praemijs honorentur. Illis tribuit imaginem laetitiae uanitas, istis uera confert gaudia ueritas. Illi suis utilitatibus consulunt, isti communibus. Illi perituram patriam perituri saluare festinant, isti nunquam perituram ne in aeternum pereant, possidere desiderant. Illis uiuere labor est et mori supplicium, istis uiuere Christus est, et mori lucrum. Illi praerantur contra inuisibiles, isti contra uisibiles inimicos. Illos auaritia crudeles, istos misericordia benignos. Illos inuidia contentiosos, istos facit mansuetudo pacificos. Illi per superbiam pro suis honoribus litigant, isti per humilitatem alter alterum existimant superiores sibi. Per illos Babylonia regitur, per istos et in istis a domino Hierusalem caelestis administratur. Et plerumque contigit ut corporibus adunati, quamuis mentibus separati, simul milites Dei & milites saeculi prosperitates & aduersitates sentiant temporales. Sed milites saeculi prosperitas extollit, aduersitas deiicit: milites autem Dei siue in prosperitate siue in aduersitate immobiles perseverant. Quia gloria eorum testimonium est conscientiae. Vbi requiescunt

Gal. 5.

Philip. 1.

2. Cor. 1.

quando

quando tribulationes patitur mundus? Vbi timent hostem
 continētiae perpeti? Quando suppetit abundātia uolupta
 tū? De radice temporalis felicitatis germināi spinae cupi
 ditatis. Milites Dei libenter audiunt beatū Ioan. cōmilito
 nibus proprijs, tuba fortiore clamantem. Nolite diligere
 mūdū, neq; ea quæ in mūdo sunt, si quis diligit nō ē cha
 ritas patris in eo. Quoniā omne quod in mūdo est, concu
 piscētia carnis est, et concupiscentia oculorū, & ābitio se
 culi, quæ nō est ex patre, sed ex mūdo ē, et mūdus trāsit
 et cōcupiscētia eius, q. autē facit uolūta ē Dei, manet inæ
 ternū. Quibus audiētibus atq; obedientibus huic saluber
 rimæ admonitioni, quoties occulta dispensatio pijsimi Re
 demptoris potestatem iudicandi ac disponendi terrenam
 Rempubl. tribuit, tunc ex parte militia sæculi, non est gra
 uoribus referta peccatis, tūc facile corripuntur inquieti,
 consolantur pusillanimes, suscipiuntur infirmi, licētia sce
 lerum demitur improbis, & bene agendi sortitur innocen
 tia libertatem. Rogemus ergo precibus assiduis eum qui
 disponit orbem terræ in æquitate, faciens uniuersa se
 cundum consilium uoluntatis suæ. Quoniam de ipso Psal. 134.
 mista ueraciter cantat: Omnia quæcūq; uoluit fecit in
 cœlo, & in terra, in mari, & in omnibus abyssis, ut mili
 tes suos sub habitu militiæ secularis latentes, promouere
 dignetur ad maximas dignitates, regens eos intus. & re
 gendis alijs scientiam tribuens. Sicut tibi quoq; Dux illu
 stris Regine, iam donasse cognoscitur. Et ideo laudabili
 sollicitudine interrogasti uenerabilis memoriæ Fulgenti
 um ponti

FERRANDI DIACONI AD

um pontificem Ruspenſis eccleſiæ, qualis tibi militaribus actibus occupato Regula eſſet ſpiritualis propoſiti retinenda. Sapienter proſecto reſponſum ſapientiæ, à ſapiente queſieras. Nec interroganti, nec interrogato ſancta prudentia deſuit. Et tu quod ille docere poterat iam gerebas, & ille hoc docere poterat, quod tu gerebas. Mores tuos tu in ſermonibus eius agnoſceres, ſermones ſuos ille ex tuis moribus approbaret. Modo autē quia ſemipleni libelli imperfecta dictatio, nihil huic tuæ interrogationi cognoſcitur reſpondiſſe. Principia enim glorioſi operis primam queſtionem literarum tuarum diutius uentilant. Vtrum Caro CHRISTI corruptibilis an incorruptibilis fuit. Vnde adhuc diſputans ille Doctor egregius, ante quā fideliter, (ratione fidei reddita) de actibus militaribus cum pietate tractandis inciperet loqui, tranſiit ad æternæ beatitudinis immortalia gaudia, uerbum Dei, quod in corde & ore ſemper habuit, facie ad faciem contemplaturus. Importabilem ſarcinam ſuper humeros debiles ponis, ut me iubeas tanti uiri quaſi hereditarium debitum ſoluere. Nūquid ego ſic repletus ſum ſapientia ſicut ille? nunquid eadem mihi facultas eloquij? nunquid ſimilis data eſt auſeritas dignitatis? aut uel ipſa ſaltem piæ conuerſationis innocentia talis eſt mihi? Quem præteritis ac præſentibus exceſſibus implicatum, mentis pariter & corporis grauatur infirmitas. Quid igitur faciam? uolo ſatiſſacere deſiderio tuo, nec ualeo. Maxime quando cogitans & retrahans merita iniquitatum mearum. Superbiæ proximū uideo,

dico, ducere alios p̄ iustitiæ semitas, p̄ quas ipse nō ābulo, Væ mihi misero, donec misereatur altissimus. Ecce ego militiæ ecclesiasticæ uiculo alligatus, curis secularibus dissipor. Et quomodo in seculo militāti, militiæ spiritalis audeam leges ostendere? plorandū ne mihi est an loquendū? Vilita alterius erudiēda uidetur, an mea potius corrigenda.

Virtus prima est, BENE VIVERE. Secūda, RECTE DOCERE. Frustra autem recte docet, qui bene non uiuit. Ego ergo nec dum bene uiuens, quomodo recte doceam? Veruntamen quia non homo docet hominem, sed Deus Osce 5. doctor est omnium, nec humana mandata, sed diuina queris audire. Præteriens qualis ego sim, cognosce qualis esse debeas, immo potius qualem te esse nobis congaudentibus gaudeas. Gratia Dei adiutorium tibi necessariū per actus 1. Cor. 15. singulos crede, dicens cum Apostolo: Gratia Dei sum id quod sum. Vita tua speculum tibi sit, ubi milites uideant quid agere debeant. Nō præesse appetas sed prodesse. Dilige Rempubl. sicut teipsū. Humanis diuina præpone. Noli esse multum iustus. Memento te esse Christianum. Videtur enim mihi per has septem Regulas Innocentiæ in actibus militaribus posse homines spirituales Deo placere, nullumq; dispendium pati morum bonorum, sed proficere potius ad incrementa maiora iustitiæ. Si uis ergo perfectus esse miles Dei, inter milites seculi, tene firmiter, quod diximus breuiter. Si enim gratiam confitearis, requiescet supente spiritus timoris Domini. Si uita tua speculum sit ubi milites uiderint quid agere debeant, requiescet super te spiritus

FERRANDI DIACONIAE

te spiritus pietatis. Si non praeſe appetas ſed prodeſſe,
 requieſcet ſuper te ſpiritus ſcientiae. Ille enim ſcit praeſe,
 qui uult prodeſſe. Si diligas Rempubliam ſicut teipſum,
 requieſcet ſuper te ſpiritus fortitudinis. Si humanis diui-
 na praeponis, requieſcet ſuper te ſpiritus conſilij. Si liben-
 ter audias: noli eſſe multum iuſtus, requieſcet ſuper te ſpi-
 ritus intellectus. Si memineris te eſſe CHRISTIANVM,
 requieſcet ſuper te ſpiritus ſapientiae. Et per ſeptiformis
 ſpiritus abundantiam miſericors Deus, ſicut ueraciſſime
 amici ſui fideliffimo Iob dixerunt: In ſex tribulationibus
 liberabit te, & in ſeptima non tanget te malum. In fame
 eruet te de morte, & in bello de manu gladij. A ſtigello
 linguae abſconderis, & non timebis calamitatem, cum
 uenerit. In uarietate & fame ridebis, & beſtias terrae non
 formidabis, ſed cum lapidibus regionum pactum tuum,
 et beſtiae terrae pacificae erunt tibi. Et ſcies quod pacem
 habeat tabernaculum tuum, et uiſitans ſpeciem tuam non
 peccabis. Neceſſarium plane eſt partitionis ordine custo-
 dito, ſingulatim de his ſeptem quaſi generibus diſputan-
 tem, beneuolus & intentus aduertat. Illud principaliter
 ſciens: Neminem ſine gratia DEI recte intelligere,
 neminem iuſte uiuere, DEVS enim dat intellectum,
 Dominus quem uoluerit religioſum facit. Nihil boni ha-
 bemus ex nobis. Omne datum optimum, & omne do-
 num perfectum. Iacobo Apoſtolo teſtante: de ſurſum eſt
 deſcendens à patre luminum, apud quem non eſt trans-
 mutatio, nec uiciſſitudinis obumbratio.

Iob 5.

Iacob. 1.

REGINVM PARAENETICVS. 9

PRIMA INNOCENTIAE
REGVLA.

Prima proinde est regula Innocentiae, quam tenere in
 per actus debeas militares, ut nihil uiribus tuis super
 bus assignes, sed omnia quae sapienter, aut fortiter,
 aut feliciter geris, ad laudem feras potentissimi Creato
 ris. Memor semper quod populo Israëlitico ingrediens
 terram repromissionis, Moses loquatur, humilitatis san-
 ctæ uolens omnes habere uirtutes. Dicit enim: ne dicas in
 corde tuo, uirtus mea, & potentia mea, fecit mihi uirtu-
 tem hanc magnam. Et memor eris domini Dei tui, quia
 ille tibi dat potentiam ad faciendam uirtutem. Sicut ple-
 nius etiam propheta Hieremias admonet. Non gloriatur
 sapiens in sapientia sua, et non gloriatur fortis in fortitu-
 dine sua, et non gloriatur diues in diuitiis suis, sed in hoc glo-
 riatur, qui gloriatur, intelligere et scire, quonia ego sum
 Dominus, qui facio misericordiam, & iudiciū super terrā.
 Frequēter igitur si fieri potest, et indefinenter uoce cordis
 et corporis exclamabis: Domine fortitudo mea, et adiuto
 rium meū in die malorū. Et iterū: Sana me domine et sana
 saluū me fac, et saluus ero, quia gloria mea tu es. ita enī di-
 cēdo sancti Pauli doctrinā sequi uideberis, dicētis: quod glo-
 riatur in domino gloriatur. Et tūc sup te prophetica sen-
 tētia cōplebitur. Benedictus homo qui cōfidit in domino et e-
 rit dominus spes eius, eritque sicut lignū fructiferū, secus a-
 quā, et ad humorē mutet radices suas, non timebit cū uenerit
 aestus,

Deute. 8.

Hier. 9.

Hier. 16.

Hier. 17.

1. Corin. 13.

2. Cor. 10.

Hier. 17.

FERRANDI DIACONI AD

- æstus, et erūt in eo frutices nemorosi, et in anno siccitatis
 non timebit, & non deficiet à faciendo fructum. Deficiet
 si obliuiscatur illius. De quo fidelis Esai. fidelibus enarrat:
 Deus sempiternus dominus, qui creauit terminos terre,
 non deficiet, neq; laborabit, neq; est inuestigatio sapientiæ
 eius, qui dat lazzo uirtutem, & his qui non sunt, fortitudi-
 nem, & robur multiplicat. Deficient pueri & laborabūt,
 & iuuenes in infirmitate cadent, qui autem sperant in Do-
 mino, mutabunt fortitudinē, assumunt pennas sicut aqui-
 læ, current, & non laborabunt. Curre miles Dei festinan-
 ter, ut numero talium sociatus, negotia militaria securus ge-
 ras. Si enim consilio uti necessarium fuerit, respondet tibi
 continuo Sapientia. Meum est consilium & mea tutela. Si
 in prælio dimicandum, fortissimi David audies uocem. Non
 in gladio, neq; in hasta saluat Dominus, ipsius est enim bel-
 lum. Si contra hostiles impetus præcedere disponis excubias,
 Psalmus cogitanti respondet. Nisi dominus custodierit ci-
 uitatem, in uanum uigilant qui custodiunt eam. Si paruus
 exercitus, contra hostium multitudines innumerabiles e-
 ducendus sit, orante Iudith protinus confortaberis, con-
 sona oratione dum gemebundus exclamas: Non in fortitu-
 dine est fortitudo tua, neq; uirtus tua in potentatibus, sed
 humilium est Deus, indigentium auxiliator, infirmorum
 opitulator. Si concordia militum queritur, recordaberis
 scriptum: Domini est pax. Si obedientia, uoce psalmi Do-
 mino Deo tuo cantabis. Eripies me de contradictionibus
 populi. sub nomine autem populi, etiam multitudo mili-
 tum non

REGINVM PARÆNETICVS.

tum non absurde intelligitur. Maxime quia in huiusmodi populo sæpe abundat contradictio feritate naturali, materiam seditionibus ministrante. Periculosa est autem militum contradictio, cædibus enim rapinisq; uicina est. Et dulcis est obedientia, dum monitis salutaribus sapientissimi Ducis libèter obtemperant. Nec dubitari penitus oportet in actibus militaribus supernæ uirtutis auxilio duces fortissimos indigere. Clamante Dauid, et quasi in contentione generis humani respondete eis, qui confidunt in uirtute sua: Benedictus dominus Deus meus qui docet manus meas ad prælium, & digitos meos ad bellum, Misericordia mea & refugium meum, susceptor meus & liberator meus, qui subijciet populos sub me. Hoc quippe intelligens, à Domino tibi populos subijci, uoluntatem Domini procul dubio facere properabis, & non potestate sola terre subditos, sed tranquilla consilia præbebis obedientibus, dans operam talis esse, quales uis alios inuenire.

SECUNDA INNOCENTIAE regula.

Secunda quippe regula est innocentie militaribus actibus occupato, ut quasi in speculo, sic in illo milites uiderint quid agere debeant, & magis eos imitatio ad bonum prouocet quam potestas. Dux enim sapiens illuc debet ire, quò cupit ducere subditos. Ideo enim dicitur Dux quia ducit, & seipsum utiq; ducet, si per uiam regiam potest posse

FERRANDI DIACONI AD

Roma. 2.

lat posse ambulare, quos ad foueam male uitae (malū exē-
plum præbendo) perducit. Tu ergo esto signifer discipli-
nae sanctissimae, tu erige trophæum uirtutis, intuendum ue-
giuer ceteris, tu imitandus appare. Quicūq; te audit præ-
cipientē non redarguit aliter operantem. Pone semper in
cord. tuo sermones Apostoli, dicentis: inexorabilis es o-
homo omnis qui iudicās, in quo enim alium iudicās, teipsū
condemnas, eadem enim iuris que iudicās. Et que culpabi-
lia pronuncias, uitare prius studebis, postea condēnare.
Quaecūq; laudabilia, operari prius, postea iubere. Vt
quippe optimi Ducis sp. culo cōparata, bene inspicitur,
si luceat in ea, non simulato colore, sed uerissima prorsus
ostensione, fides, iustitia, misericordia, patientia, continē-
tia, & non imprudens estimatio furorum. Fidelis Dux
eris, si iudicio sapientium, non sermonibus adulatorum
proberis, & cognoscaris recte credere, neminē fallere,
promissa perficere. Iustus autem Dux eris, si iudicio sapi-
entium, non sermonibus adulatorum proberis, & cogno-
scaris perseverantes in malitia punire, bonis fauere, sin-
gulorum merita discernere, reddere omnibus debita. Mis-
ericors Dux eris, si iudicio sapientū, non sermonibus adu-
latorum proberis, & cognoscaris diligere pauperes, gu-
bernare subiectos, indigentibus ministrare, postulanti-
bus ueniam clementer ignoscere, docere insipientes sapi-
entiam, reuocare in flagitijs ambulantes à uia sua mala,
dominū rogare pro inimicis, pacificare discordes. Patiēs
Dux eris, si iudicio sapientū, non laudibus adulatorū pro-
beris,

beris, & cognoscaris laborare pro utilitatibus aliorum, sine emolumento cupiditatis. iniurias pati, nec facere, non habere ulciscendi libidinem, metu aduersitatis nullatenus frangi, desiderio prosperitatis minime rapi, perseverare in his quae bene assumpseris, sperare misericordiam Dei, etiam si distulerit subuenire. Nihil cito sine consilio facere, quicquid imperat superior, obedienter excipere, quicquid praecipis inferiori, sine perturbatione disponere. Continens Dux cras, si iudicio sapientium, non laudibus adulatorum proberis, & cognoscaris, res alienas nec concupiscere, nec auferre dum possis, nihil agere uolenter, nihil fraudulententer, nihil sine modo, nihil propter uoluptatem, nihil propter auaritiam, nihil uetitum legibus, aut consuetudini contrarium ciuitatis uel gentis, si tamen ipsa consuetudo nec religioni nocet, nec bonis moribus aduersatur. Alioquin consuetudo mala sine moribus, nisi expellatur, occidit. Nihil ergo aduersus consuetudinem, sed bonam, gerere, uirtus est continentiae. Profecto autem si continens uixeris, etiam de futuris, non imprudens inuenieris existimator, siue uigilando contra insidias aduersariorum, siue sciendo qui soleant euentus rebus singulis deputari, unde orientur seditiones, unde noua bella nascantur, unde dissolutio seueritatis, unde rapinarum damnosa licentia, ut haec omnia in suis amputata radicibus, iter sapientissimo Duci, quietissime dispositionis aperiant. Audienda sunt etiam Ioan. Bapt. fidelissima monita,

Luc. 3.

que milites audierunt, quando eis interrogantibus, quid faciemus & nos? Non ait: Ite, arma deponite, bellorum fugite certamina, solis orationibus uacantes, imperatoris præcepta contemnite. Sed alia quædam proposuit obseruanda, dicens: Neminem concutiatis, nulli calumniam faciatis, contenti estote stipendijs uestris. Concutere uero est aperte facere uolentiam. Calumniari, occasionem nocendi requirere. Quoniam qui stipendijs suis noluerit esse contentus, aut frena disciplinæ simul dirumpit, ut temerarijs excessibus aliena diripiat. Et hoc prohibens sanctus iohannes dixit, neminem concusseritis: aut requirit causas offensionis, ut sub aliquo iustitiæ colore terreat innocentes, atque auaritiæ suæ, uel potius rapacitati satisfacere cogat inuitos. Quod prohibens sanctus iohannes dixit: Nulli calumniam feceritis. Et remota huius duplicis malitiæ peruersitate, quid sequendum fuisset adiecit: Contenti estote stipendijs uestris. Beati erunt milites, si hæc præcepta custodiant. Beata Respublica, si tales meriti erit habere milites. Beatus Dux, in cuius exercitu tales esse contigerit plurimos. Veruntamen plus beatorum apparebit si ipse fuerit talis, neminem scilicet concutiens, nulli calumniam faciens, contentus stipendijs suis. Nam profecto quanto dignitate maior existit, tanto magis & concutere, & calumniam facere potest, & non esse contentus stipendijs suis. Hinc autem plerumque maximis ciuitatibus afflictio nascitur, hinc grauissimæ crudelitates, hinc mille artibus lucri exquisita compendia. Hinc uenalitas in iudicijs,

iudicijs, hinc remissio in praelijs, hinc totius Reipublicæ diminutio. Si dux corperit non esse contentus stipendijs suis, & super emolumenta publica, priuatis amplificari cōmodis cupiens, utilitati tantum suæ curam gerat, salutem uero uel securitatem negligat subditorum. Talis dux non est circa æquales modestus pariter & suauis, sed litigiosus & auarus. Non est circa inferiores mansuetus, comis, & facilis, sed crudelis, personarū acceptor, & difficilis, sub isto disciplina militū cito deterioratur. Cui enī prouincialium uelint milites parere, quos ab ipso duce pati conspexerint fraudem? Quomodo contenti sint stipendijs suis, qui ducem suum nobilitari sentiunt de facultatibus alienis? Nonne quando dux aliquem concutit, ipsis uiuor ministris ad uiolentiam? Quādo alicui calumniam facit, per ipsos negotium fraudis exercet. Imperando ergo eis frequenter iniquitatem, contemnere eos efficit æquitatem. Vult itaq; dux sapiens, ut sit miles quietus, pacificus, subditus. Sit ipse iustus, misericors, temperatus. & in sua administratione non præesse diligat, sed prodesse. Imitetur bonus actibus Samuelem, comparet sibi liberam fidutiam, uerecundæ & honestæ libertatis, ut ingenua fronte dicere ualeat subiectis sibi, sic dixit Samuel: Ecce assum ego, respondete contra me in conspectu D O M I N I, & in conspectu C H R I S T I eius, si uitulum alicuius tuli, aut asinum alicuius tuli, aut alicui uestrum per potentiam nocui, aut aliquem oppressi, aut de manu alicuius accæpi pro exhortatione uel calciamentum. Respon-

1. Reg. 12.

FERRANDI DIACONI AD

dete aduersum me & reddam uobis. Et respondeatur eti-
 am ei quod dixerūt ad Samuel. Nemini nostrum nocuisti,
 nec per potentiam aliquem oppressisti, nec confregisti
 nos, neq; accepisti aliquid de manibus nostris. O quā
 gloriosus Dux erit ante faciem principis, qui ista audire
 meruerit. Magnificabunt eum proceres, benedicent humi-
 les, sequetur illum fama, diuitijs omnibus melior. Dabi-
 tur ei sicut scriptum est, fidei donum electum, & in tem-
 plo Dei placidior honorum laborum fructus bonæ fame.
 Et si forsitan remoueatur, aut Rempublicam non admini-
 strare iubeatur, manebit & permanebit in omnium dilecti-
 one quasi præsens. Quisquis autem successerit ei, non
 quod reprehendat, sed quod miretur inueniet. Si tamen
 magis prodesse diligit, quā præsse. Multi enim præ-
 sunt, sed omnino pauci profunt eis populis quibus præ-
 sunt. Quisquis priuatis honoribus inhiat, de respecta utili-
 tate subiectorum, magis præesse appetit quā prodesse.
 Talis autem Dux inutilis est, iniustus, nec regere potest
 stantem Rempublicam, nec reparare collapsam.

TERTIA INNOCENTIAE

regula.

Tertia ergo est regula Innocentiae actibus militari-
 bus occupato, si ideo præsitis ut profis. Prodesse au-
 tem uideberis, si tēpus & locū tuæ administratio-
 nis intelligas. Et tempus quidem considerabis, dū sapienti
 discretione

discretione perpendes, utrum pacificum sit, an tumultibus bellicis inquitum. Sæpe enim quod in pacis ocio uindictæ disciplina persequitur, inter turbas & gladios cauta tolerat patientia. Locum uero recte considerabis, utrum sterilis an fertilis: utrum nutriendo exercitum sufficiens, an minus idoneus: utrum desolatus & inculsus, an inconcussus, & d. l. gentes appareat exaratus. Quoties enim reparatione indiget locus, ubi gubernare uideris exercitum, contemnenda sunt omnia lucra priuata, etiam quæ sibi consuetudo iam libere uindicat. Et seueritatis paulo rigidior temperanda censura. Præter hæc quoque duobus modis prodesse uideberis, si neminem ledas & illos qui solent, aut uolunt ledere prohibeas quantum potes, immo quantum posse donauerit CHRISTVS. Tunc autem Dux optimus neminem ledet, si in omni prætorio illius non audeat aliquis amicus, cliens, medicus, armeriger, aut propter officij publici deuotionem lateri. Ducis semper adiunctus, concessa beneficia uendere. Quid enim miseris iuuat, si Dux exhibeat contentiam. boni Ducis & alius sibi de potestate illius occasionem faciat auaritiæ satanda? Tales habeat socios aut ministros, qualem se esse debere cognoscit. Quisquis enim Duci familiariter inhaeret, cum multa exequenda committit, manus est Ducis, merito quicquid illi accipiunt, ad illum sine dubio creduntur perit asire. Nec potest esse Ducis optimi fama bona, quando fuerint ministeria mala. Deinde, quomodo corripiet extraneos, nisi prius corripserit suos?

FERRANDI DIACONI AD

Quis dubitet in exercitu constitutus, facilius ad commit-
 tenda proflire facinora, si uiderit assistentes Duci, per-
 petrare licentius deteriora? facile autem custodiet omne
 uulgus, quamuis indomui exercitus, quod homines Duci
 ualde familiares seruauerint. Caueat ergo diligenter,
 caueat ne quis hominum suorum miseros noceat, & dum
 se bonum putat, malus propter malos putetur, quibus aut
 fauere dicendum est, aut consentire, quando ipso præ-
 sente talia gesserint, qualia etiam si ipse non gerat, non
 habere credatur, sed fingere bonitatem. Non potest sapi-
 ens Dux excusari de ignorãtia, quoties forsitan dixerit:
 ego nescio, non audiui, nullius ad me querela peruenit. Per
 ipsum namque quid agatur à suis oportet inquiri, quia ne
 mo eos audet publicis interpellationibus accusare, quorũ
 uiolentias alij timent, alij patiuntur. Dux ergo præscruta-
 tor accerrimus effici nullatenus dubitet, cui ex hac dili-
 gentia publice seueritatis nascetur autoritas, ut omnino
 proffit, quando neq; à se, neq; ab alio sinu quempiam ledi.
 Potest planè per hãc diligentia sic acquirere bonam famã,
 ut etiã si persona superior ledere uoluerit subditos, libera
 intercessione subueniat, et parcẽdũ facile persuadeat, quibus
 ipse primo peccerit. Pulchre autẽ nos uia disputationis ad
 hũc locũ deduxit, ubi ut necessariũ bonis ducibus dicere-
 mus, etiã suggerẽdo principibus prodesse subiectis. Noui-
 mus enim plurimos, ut placeant potioribus, minus consu-
 lere inferioribus. Ex eorũ numero esse arbitror, q̄ prouin-
 cie ubi administrãt, indigentia siue tribulationes celãdo,
salutem

salutem nunciant permanere. Quicquid aspiciunt lapsum, gloriam suam facientes, si mentiantur stare, quod norunt periisse. Coguntur uero ut uerbis improbis credulitatem comparēt, multiplicare miserorum prouincialium damna, per quæ uideantur quasi lucra, sed inimica prorsus Reipublicæ, pijsissimis principibus providere parationi, potius regionis impediētes. Et ubi apparere gestiunt utiles, ibi sunt prorsus inutiles. Imponendo enim grauiora onera, succumbere faciunt populos fatigatos, nec relinquunt successoribus suis, præter luctus & lachrymas. Nolo te istis similem reperiri, si prodesse diligis non præesse. Præsta aliquid dignum memoria, quod recordetur posteritas, & temporum tuorum nulla nascatur obliuio. Da operam diuites relinquere, quos inueneris pauperes. Abundantiam providere, ubi etiam tu penuriam uel pertulisti festines. Et si quidem sufficit uirtus tua, prouinciam sine tarditate restaura. Si uero pijsissimi operis inest uoluntas, deest facultas, defer hoc ad conscientiam potestatis superioris. Esto testis fidelis alienarum miseriarum, supplica, obsecra, donec impetres adiutorium. Labora diu petendo, ne alij diurnas angustias perferant laborando. Tu enim iudicaberis præstitisse, quicquid uniuersis (te postulante) præstabitur. Noli apparere similis, ad horam placere uolentibus, qui uidentes aut sentientes, aut interdum etiam perferentes in prouincijs ubi militant mala, per relationes falsas nunciant bona letissimo nuncio. Putantes sibi præstari, ut uel utiles administrationi quam gerunt, uel ne

FERRANDI DIACONI AD

cessarij uideantur. C ingemiscendum ne fas, dum quæ-
runt præesse, non cogitant prodesse, sed priuati honoris
iniustam potentiam, per aliena seruare conantur incom-
moda. Quos tamen aliquando mal gnæ ambitionis astu-
tia decipit, dum cæperit fama publica loqui, quod ta-
cēt, repertiq; fuerint in sua professione mendaces. Auertat
Deus hanc dementiam semper, & hos mores à ducibus
optimis, qui prodesse diligunt nō præesse. Tunc enim Res
publ. bene gubernatur, & de magnis potest liberari peri-
culis, si dux eius tantum eam diligat, quantum se ipsum.

Leui. 19.
Math. 22.
Mar. 12.
Lucæ 10.
Gal. 5.
Roma. 13.

Manifesta quippe sententia est ueteris legis Diligas pro-
ximum tuū sicut te ipsum. Quam noui testamenti prædi-
cator idoneus, ita repetendo confirmat, & innouat Pau-
lus. Omnis inquiens lex in uno sermone completur, in eo
quod diligis proximū tuum sicut te ipsum. Quis aut meli-
or proximus æstimandus est duci sapientissimo, quam
Respublica, cuius ei & negotia, & status salusq; commit-
titur? Diligat ergo eam sicut se ipsum. Quia diligēdo eā si-
cut se ipsum, desiderabit eā uideri pacificā, quietā, fructi-
ferā, sine aliqua perturbatione tranquillā. Sicut ipse utiq;
quantū potest nititur, ut pacificus, quietus, opulentus, &
sine aliqua sit pturbatione tranquillus. Ingredere igitur tu
uirorū optime, quoties cogitas, qualis esse i actibus milita-
rib debeas, ingredere cōscientiæ tuæ latissima penetralia.
Vice ibi quomodo cupias habere letitiā, et diligēter caue,
ut Respublica, quam diligis sicut te ipsum, nullam possit
pati tristitiam. Considera, quia nec damnum tibi uis eue-

nire,

nire, nec dolorem, nec dedecus. Et ab istis malis eripere festina Republicam. Si difficile tibi quando ipse priuatum uolentiam pateris, odire debes quorum uolentijs Respublica tribulatur. Si rapinas bonorum tuorum tolerare formidas, consuetudinem rapiendi tolle raptoribus. Si detestaris, & inimicum ueraciter putas, quicumque te falsis accusationibus appetiuerit, execrabiles iudica prouinctae totius accusatores. An forsitan difficile arbutaris, ut patiaturs accusatores tota prouincia? mihi crede sepius patitur. Accusatores eius sunt ambitores, quibus ut potestas detur opprimere pauperes, impossibilia pollicentur, & desolatis, belli quoque incursum, iam perditis regionibus, statum pristinae stabilitatis ascribunt. Adhuc uigere cuncta mentientes, adhuc posse non functiones solitas, sed noua quoque, si adijciantur, tributorum pondera, sustinere. Culpant autem susurris absconditis ministros fiscalis exactiois, desiderantque eos, aut nimium remissos uoluntarie, nulla prouidere lucra Republicae mentiuntur. Sibi uero dum commissa fuerit actio, per nimiam fidelemque diligentiam cuncta effici prospera. Sed ob pertinax cupiditas, diligentia eorum crudelitas, ratio de predatio melius, adpellatur. Ideo cupiunt emere grauissimas actiones, quia cogitant uendere. Promittunt falsa, ut uera subripiant, blanduntur ut noceant. Piam quasi sollicitudinem pro utilitatibus publicis gerunt. sed affligere simul omnia, & deteriorare moluntur. Euertere cupiunt, non gubernare.

Disipare,

FERRANDI DIACONI AD

Dissipare, non custodire. Deuorare, non pascere. Materiam
 seditionibus, incrementa miseris, causam fletibus sub-
 ministrant. Hoc agentes, ut cum prouincia, propè mortua
 ne tardius moriatur, sepi aures tuas spinis, ne audias uo-
 cem maligne loquentium. Quando eos conspicias agrorum
 laudare fertilitatem, nunciare abundantiam flumarū, lo-
 ca frequenter amœna depingere. Time fabulam blandam,
 sermo huiusmodi uiscus est. Herere ibi nullatenus debet
 boni ducis uoluntas. Nec requirendū censeas, utrum ali-
 quid ueraciter narrent. Artifici enim consuetudine uitio-
 rum non minus cauti ad nocendum, licet sciant omnia de-
 perisse, quærunt tamen aliquanta loca satis rara, quæ mi-
 sericordia Domini protegente, meruerunt uel illæsa ser-
 uari, uel forsitan parum ledi. Quorum nomina commen-
 data memoriæ frequentius recitantes, comparatione eo-
 rum, magnitudinem generalis calamitatis extenuant, &
 dicunt, sicut probare sine dubio potuistis, his functioni-
 bus prouincia sufficit. Ille enim locus tantum habet utili-
 tatis. O miseri quorum os locutum est uanitatem, & dex-
 tera eorum, dextera iniquitatis. Si bono suo apertos ha-
 bent oculos, unde populus gemit, aspiciant si statera iusta
 sit in labijs eorum. Prius numerent quanta perierint, post
 modum quanta remanserint. An ibi nihil uident, ubi pie-
 tas indiget, & hoc luminibus sollicitis notant, unde inui-
 dia generetur. Longe fac uiam tuam ab illis. domum tuam
 semper inueniant clausam. Displiceant tibi noxia sugge-
 rentes, & se displicuisse cognoscant. ipsis quippe adheret
 familiari-

Psal. 143.

REGINVM PARAENETICVS 15

familiariter etiam turba pessima delatorum, qui latenti murmure ducibus optimis facultates insinuant alienas, ut laqueis auaritiæ captiuati, piæ ad administrationis perdant opinionem, si acquiescant improbis persuasionibus, & cogitent quæ sibi nunciantur auferre. Quid aliud nisi calumnias innocentibus hominibus excitaturi? Detestabile profecto genus humanum, nimisq; abominabile, delatores. In cuius prætorio minime emerferint, ipse diligit Rempublicam sicut seipsum. Nolens alijs facere, quod ipse pati noluerit.

QUARTA INNOCENTIAE
Regula.

HAEC enim quarta est innocentiae regula militari-
bus occupato, quam tenes & tenere firmiter
debes. Vt diligas Rempub. sicut teipsum, charitate
libera. Cuius abūdanti repletus dulcedine Moses, dum uideret
populum Israël in Rempub. scilicet suam peccasse
omnipotenti deo, timereiq; iustissimi iudicis seueritatem
futuram, sic placare arripuit irascentem. Obsecro inquit
domine, si dimittis eis peccatum, dimitte. Sin autem, dele-
me de libro tuo, quem scripserunt manus tuæ. Consideremus
quid proderat Mosi alios saluos facere si periret? Sed
quia Rempub. diligeret semper sicut seipsum, charitatis
huius sacrificio Deum placauit, & nec ipse perijt, nec po-
pulum quem gerebat, perire permisit. Hunc David san-
ctus

EXO. 32.

FERRANDI DIACONI AD

1. Para. 21. *Etus equali uirtute dilectionis imitatus, percutiente Angelo ciuitatem. Conuertatur inquit manus tua in me, et domum patris mei. Isti qui oues sunt, quid fecerunt? Da hominem qui Rempublicam sic diligit, & uidebis quantum Deo placeat, etiam militaribus actibus occupatus. Profecto dignus es, ut talium similis uiuas, paratus laborare pro requie subiectorum, paratus etiam mortem subire, si permiserit Deus, ut de mortis periculo tibi subditos liberes. Plus time Dux optime, prouinciam fieri deteriores, quam te ipsum, minuendis opibus paupertatem, diuitias inestimabiles iudica famam bonam. Veruntamen quia omnis homo qui diligit seipsum, plus debet diligere Deum quam seipsum, alioqui minus diligens Deum, non diligit, sed odit seipsum. Quicumque diligit Rempublicam sicut seipsum, plus diligit DEVM quam Rempublicam, diuinaque negotia preponat humanis. Et haec erit quarta regula Innocentiae militaribus actibus occupato, sic considerare temporalia, ut plus attendat aeterna, sic consulere praesentibus actibus, ut plus de futuris cogitet praemijs. Euenit enim frequenter, quod ignorare non potes, sapientiae spiritu cuncta reuelante sensibus tuis, ut aliquid fieri necessitas cogat, quod aeterna lex prohibet. Verbi gratia, ne incognita proferamus exempla: si plures in exercitu fortissimo reperiantur haeretici, infidelitatis sententiam falsam, pertinaci animositate, uindicantes, & propter hoc haereticis parcere uel consulere Dux Catholicus suadeatur, aut nefandi erroris praedica*

Prædicatoribus exercendarū licentiam tribuere blasphemiarū patienter ferens, propter scandalū quod pati formidat, etiam reo lauacro secūdi baptismatis polluitā, emel renatos, nempe tam male suasioni consentiens. Licet ali-
 quam uideatur utilitatem bonorum temporalium præstitisse subiectis, sibi interim nocuit, dum de adiutorio dei minus sperasse iudicatus, interdū deteriora quā formidat pericula tolerat, & nec in sua fide constans, exerceat competenter quā religionis, nec euadit ruinam grauissimæ tribulationis, quia præposuit terrena celestibus, et uoluntatem creatoris offēdere nullatenus dubitauit, placere uolens hominibus mē e corruptis. Beatus ergo eris si militaribus actibus occupatus pro fide uera quā tenes nē in blandis, et aduersus eā canes prædētes ex officina mendacij latrare phantasias. Spē tuam ponēs in illo, cuius potestati nemo resistit impune. Quē si offēderis, sine causa de multitudine præsumis exercitus. Si habueris propitium, neque militē superbum neque uolentem timebis hostem. Principaliter ergo tibi cura sit occupatio militaribus actibus ut fides Catholica semper uincat aduersarios suos. Hanc defende inter arma & gladios. Hanc persuade mentibus armatorum. Eides autem Catholica est patris, et filij & spiritus sancti, unā contra Arriū iubitantiā uelesētiā. Tres aduersus Sabellū prædicare pronas, ut cū bene intellecta fuerit in essētia unitas, in personis proprie as, uera quoque in maiestate adoretur æqualitas, tres enī sūt. Quia alius ē pater, alius filius alius spiritus sanctus. Sicut tres unū sūt et sūme unū sunt.

Quia

FERRANDI DIACONI AD

Deut. 6.

Quia singulatim Deus est pater, Deus filius, Deus spiritus sanctus. Neque tamen tres dii, sed unus est Deus, de quo scriptura sancta dicit: Audi Israël, Dominus Deus tuus unus est Deus. Suspicionē namque solitarij dei remouet trinitas, et unum deum credentibus ostendit una substantia. Non sic una ut per singulos semiplena, in omnibus fiat tota, & ideo sit una, sed una numero, genere, uirtute, plenitudine. Quam sicut habet in omnibus, ita non caret in singulis. Tanta in solo patre, quanta in filio & spiritu sancto. Tanta in solo filio, quanta in patre & spiritu sancto. Tanta in spiritu sancto, quanta in patre & filio. Tanta potestremo in singulis eorum, quanta in duobus. Tanta in duobus, quanta in tribus. Tanta in tribus, quanta in singulis. Nihil quippe est ibi gradibus ordinatum, nihil qualitate diuersum, nihil quantitate minimum, nihil loco separatiū, nihil tēpore posterius, nihil efficacius, nihil passibile. Vbi hoc tantum modo recipit distinctionem, quod ad inuicem sibi sunt. Pater scilicet ad filium, filius ad patrem, spiritus sanctus ad eos. De quibus & cum quibus spiritus sanctus est, ut ipse solus in trinitate appelletur spiritus sanctus, propriūque sit patris generare, propriū filij nasci, propriū spiritus sancti de utroque procedere. Pater quippe unus filij est pater, filius unius patris est filius. Ad solum patrem generatio, ad solum filium natiuitas, ad solum spiritum sanctum pertinet de utroque processio. Merito dum salutis nostrę necessitas expectaret, ut propter homines liberandos, Deus homo nasceretur ex homine, non est natus secundum

secundum carnem pater, quia filius nunquam fuit, aliquādo nec filius. Sed natus est filius, ut ipse fieret filius uirginis matris, qui est filius Dei patris. Et per temporalem natiuitatem Dei omnipotentis numerus nullo modo cresceret filiorum. Neq; duos filios faceret unici filij secunda natiuitas. Maxime, quia idem ipse unus filius, sempiterno patri coaeternus, consubstācialis, æqualis, quem solum oportebat etiam filium hominis fieri. Postquam uenit plenitudo temporis, ut uir fieret ex muliere, redempturus uiros ac mulieres, in uno sexu temporaliter natus, ut utrūq; saluaret, unum eligendo in quo nasceretur, alium unde nasceretur. Ita suscepit substantiæ nostræ ueritatem, ne personæ suæ duplicaret singularitatem, duarum substantiarum gigas, sed unius tamen eiusdemq; personæ. Verbum quippe ante carnem una natura, et una persona, uerbum caro factum, duæ naturæ, & una persona. Verbum ante carnem ὁμοῦστος, & patri et matri. Verbum ante carnem sine initio temporis ineffabiliter genitus, uerbum caro factum est, postquam uenit plenitudo temporis, mirabiliter & singulariter, sine morbo libidinis procreatus. Verbum ante carnem, nouum fabricans mundum, uerbum caro factum, percuntem redimens mundum, uerbum ante carnem diuina faciens, uerbum caro factum, simul & diuina faciens & humana, quoniam uoluit patiens. Verbum ante carnem unigenitus Deus, uerbum caro factum EMMANVEL, quod interpretatur nobiscū Deus. Idem tamen ipse uerbum caro factum, qui prius in

Galat. 4.

FERRANDI DIACONI AD

principio erat uerbum, & uerbum erat apud Deum, &
 Deus erat uerbum, quia non homo Deus, sed Deus fa-
 ctus est homo, ut homo esset Deus, id est, I E S V S
 C H R I S T V S. Quicum in forma Dei esset,
 Phil. 2. non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo, sed se-
 metipsum exinaniuit, formam serui accipiens, in similitu-
 dinem homo factus, & habitu inuentus ut homo. Humili-
 auit semetipsum factus obediens usque ad mortem, mor-
 tem autem crucis. Propter quod & Deus illum exaltauit,
 & donauit ei nomen, quod est super omne nomen, ut in
 nomine I E S V omne genu flectatur, cælestium, terre-
 strium & infernorum, & omnis lingua confiteatur quia
 Dominus I E S V S C H R I S T V S in
 gloria est Dei patris. Hic est Dominus I E S V S, qui
 in trinitate perfecta filius nominatur. Quando in nomi-
 ne patris & filij & spiritus sancti baptizari iubemur.
 Hic est magnus et paruus, excelsus et humilis, impassibilis
 & passibilis, immortalis & mortalis, sine peccato inter
 homines uiuens, et peccata hominibus donans, per omnia
 similis nobis absque peccato. Et per omnia similis patri,
 qui nobis eum misit, in similitudinem carnis peccati. Et de
 peccato damnauit peccatum in carne. Veraciter & pro-
 prie filius uirginis matris. Super celos uita uiuentium, sup-
 Tim. 2. terram medicina languentium. Apud inferos resurrectio mor-
 tuorum. Mediator Dei et hominum, propter duas substantias,
 siue naturas. Quarum est illi una cum deo, altera nobiscum
 communis, in una eademque persona, in qua uerus factus est
 mediator

mediator, nō habens initiū Deitatis de MARIA, sed habēs inde materiā carnis, quā suscepit ut nasceretur, habēs nostri generis carnē, non aëriā, non fantasticā, nō de cælo depositam, non aliunde factam, quamuis humanam, nullis sordibus originalis iniquitatis, & aliqua ex parte pollutam, non ex uoluptate carnis, & sanguinis, sed spiritus sancti superueniente uirtute formatam, rationalisque animæ inspiratione uiuificatam. Proprie & ueraciter humanam, idem de matre, sed tamen sine homine patre. Corruptibilem, quia famem, sitim, dolorem, mortem, uoluntarie quidem, sed tamen ueraciter sensit. Incorruptibilem, quia nullius in se delicti, uel originalis, uel proprii stimulum sentiens, iniquitati nulla uictus cupiditate consensit, nec sepulta potuit peruenire ad corruptionem putredinis, beneficio resurrectionis. Quando portās manubias inferorum, surrexit idem ipse semper unus CHRISTVS, per quadraginta dies cū discipulis conuersaturus, et sic ad cælum mirabiliter ascensurus. Vbi modo ad dexteram patris sedet, uenturus in claritate, qui prius uenerat in humilitate. Iudicaturus uiuos & mortuos, et dānaturus incredulos. Credentibus uero remissionē peccatorum largiturus, aeternāq; uitam, si tamen in Ecclesia Catholica perseuerauerint ab oī uitiōrū cōtegiōne mundati. Catholica quippe ecclesia statio est, ubi uulnēra nostra bonus medicus sanat, filius ē promissionis, quisq; eā usq; ad effusionē sāguinis iudicat. Propterea Dux optime, et fidelis, tene oīa dogmata eius, prædica, uindica.

FERRANDI DIAconi AD

duc ad eam uolentes, compelle nolentes, non dolore suppliciorum, non metu gladij seuentis, sed modesta correptione, & seueritate plena dilectionis. Procul absit timor Diabolo militans. Sciant hæretici quia Catholicus es: sciant Catholici, quia detestaris hæreticos.

QVINTA INNOCENTIAE
regula.

Porro quinta est regula Innocentiae militaribus actibus occupato. Deficiat temporibus administratio- nis tue peccantium synagoga, crescat numerus electorum. Si gloriosus efficitur, cuius labore dilatantur fines imperij, quanto erit gloriosior, cuius labore Catholica multiplicatur Ecclesia. Gaude ad lucra **C H R I S T I**, dole in dispendijs. Sæperq; in corde tuo maneat Apostoli Petri sententia, Iudeorum principes sub hac interrogatione culpantis. Cui inquit obedire oportet, Deo an hominibus? Hoc itaq; tu Dux fidelis quoties fidei tue feruor pphanos milites scandalizat, ore & corde dic: Cui obedire oportet, Deo an hominibus? Respondente autem conscientia tua, Deo. Loquere, fac, ordina quod diligit Deus. Vt quicumq; iam contrarij ueritatis existunt, aut sequantur uolentes, aut remaneant murmurantes, & nihil aduersus orthodoxam religionem ualentes. Neq; enim deesse poterunt ex altera parte, quibus placeas in opere bono, quorum corda tibi tenacius inhaereant, ubiq; habet
fides

fides uera dilectores suos. Quantiūlibet extollatur iniquitas, ueritas uincit. Sed penē sint forsitan in multitudine exercitus, plures heretici, pauci Catholici. Magis te oportet uiris fortissimis niti, ut si gratia Dei respexerit oēs milites, fortissimos facias Catholicos, aut certe paucos dimittas Hereticos. Parū adhuc loquor. Ad illas fortasse missus es regiones, ubi nullū reperias orthodoxū, uel certe rarissimi latentes. ibiq; uiriliter semina uerbum uitæ ad gloriam CHRISTI. Redargue multitudinem perfidorum sine uerecundia, sine formidine, sine dubitatione. Nec prius cogites, quomodo eas regas imperialibus legibus, sed quomodo corrigas eloquijs spiritalibus, terroresq; nomine autoritatis, primitus doctrinæ sanctæ repugnare prohibeas, deinde paulatim consentire suadeas. Vile tibi est, recta sentire, si alios quoque non deseras in prauitate. Boni Ducis instantia, plerumq; multis præbuit occasionem salutis. Sed si forsitan desperas illos posse saluari, bonum est saluti conuenientia prædicare, quia uoluntatem Deus coronat, non facultatem. Seminare pertinet ad officiū diligētis agricolæ, superni est muneris ut terra fructificet, uotisq; cultoris sui respōdeat. Hac planē discretione circa subditos usus in doctrina, facile etiam potestatibus sublimibus, et ipsis, quorum munere Dux es effectus, regibus, si qua forte contraria ueræ fidei senserint, et nō cedere poteris et repugnare, paratus ad martyrium discis. Alioqui qui metuens inferiores offendere, minus exquitur causam propriæ religionis, quomodo merebitur

FERRANDI DIACONI AD

Psal. 118.

tur cum prophata Dauid canere. Loquebar de testimo-
 nijs tuis in conspectu regum, & non confundebam. O si
 boni Duces inciperent humanis diuina præponere, maxi-
 mis erroribus remedia prouiderent. Late patet uirtus
 ista, per plura & plura iustitiæ itinera, funditus huma-
 nis diuina præpone, & uidua oppressionem non per-
 ferat, propter spem lucri prætereuntis. Pupilli substan-
 tis tutoris minime indigeant beneficio, pessimam uicto-
 riam iniustus litigator amittat. Sacerdotum postulati-
 onibus libenter patefcat auditus, frequentetur oratio,
 lectionis studium, quamuis undique occupationibus irru-
 entibus, igne desiderij spiritualis (remota tepiditate) fer-
 uescat. Quare enim Dux optimus opprimit uiduam?
 Quare pupillum ledi sinit? Quare pro iusto litiga-
 tore iudicat? Quare difficile aut raro ad Ecclesiã pergite?
 Quare non legit? Nisi quia diuinis humana præponit.
 Præpone ergo diuina semper humanis, & omnia tibi
 religiose uoluntatis, & opera & uerba, quamuis inter
 militares actus, salua erunt. Eleemosynarum uero sacri-
 ficium quis ita posset offerre, sicut Dux optimus, cui ma-
 gnitudo potestatis, abundantes præbet occasiones mise-
 ricordie tribuendæ, sitamen diuina præponat huma-
 nis? An inaniter Daniel propheta Nabuchodonosor
 dicit: Consilium meum placeat tibi rex, & Peccata tua
 eleemosynis redime, & iniustitias tuas miserationibus
 pauperum, & erit D E V S parcens peccatis tuis,
 nisi quoniam potentior est facilitas eleemosynarum, qui-
 bus etiam

Daniel. 4.

bus etiam secundum genus eleemosynæ, amplius operari
 possibile est, ignoscere scilicet delinquentibus. Ipsi enim
 magis laudabiliter ueniam donant, quorum iracundia
 nuncius mortis est. Ipsi gloriosius diligunt inimicos,
 quibus exigere uindictam sanguinis licet. Vtraque opera
 misericordie in potestate habes, si diuina humanis præ-
 ponas. Et in hoc maxime agnosceris humanis diuina præ-
 ponere, quando nulli fallaciter iuras, nec subdolo sacra-
 mento decipis aliquem. Licet hostis sit antiquus. Licet
 immania Reipublicæ infixerit uisceribus, nõ uidetur falsa
 iuratione fallendus, etiam si uita eius impediatur, mors pro-
 ficiat paci. Nec sic quidem Dux optime compellaris fal-
 sum iurare. Sic uni hominum, sic populo, sic plurimis
 gentibus, cum quibus bellagerenda susceperis. Aut sine
 iuramento perseuerans, aßume certamen, aut nullatenus
 uiolati sacramenti facinore perpetrato, Rempublicam
 liberare uel adiuuare. Quid enim prodest ei uincere,
 quem Diabolus uicit, ut uictoriæ spe falsum iuraret? Bo-
 num est ut semper humanis diuina præponas, & uoce
 sancti iob libere libenter loquaris. Sicuti pendentes super
 me fluctus maris, ita timui Deum. Propter hoc Psalmista
 dum caneret. Domine quis habitabit in tabernaculo tuo, Iob 31.
 aut quis requiescet in monte sancto tuo? Respondet si- Psalm. 24.
 bi ex persona Dei talibus uerbis. Qui loquitur ueritatem
 in corde suo, qui non egit dolum in lingua sua, nec fecit
 proximo suo malum, & opprobrium non accepit ad-
 uersus proximum, qui iurat proximo suo, et non decipit.

FERRANDI DIACONI AD

Ille ergo habitabit in tabernaculo Domini, et requiescet
 in mōre sancto eius, qui iurat proximo suo et non decipit.
 Ille autē iurat proximo suo & non decipit, qui quodcum=
 que iurat sermonibus, implet operibus. Nemo autem pu=
 tet hostē cui iurat, nō debere proximū deputari, propter
 hoc enī iuratur, ut pximus reputetur. Ex quo igitur uult
 amicus effici, legemq; pacis amplectitur, iam proximus
 est. Etiam qui ei fideliter iurat, proximo suo iurat, & non
 decipit. Pessimum ne fās falsa iuratio, & si paulo altius
 considerem, inutilis semper, maxime exercitiū gubernanti
 bus. Mutabilia enim iuuenum corda, sacramenti uinculo
 frequenter ligantur, ut fide stabili bella suscipiant. Et tunc
 firma sit securitas Ducibus, si religionis timor iurare fal=
 sum non sinat milites. Quam graue itaq; & quam per=
 niciosum, ut uideant, uel sentiant solui facile sacramen=
 tum, Ducisq; sui inuitetur exēplo, leue aestimare periuri=
 um. Quicquid proinde iuramento intercedente confir=
 mas, ratū sēper obserua, siue inimico gratiā, siue ueniā
 reo, siue laborantibus tecum præmia pollicearis, & hoc
 adhibita inuocatione nominis Dei, credibile facias operā=
 do, nullius utilitatis consideratione, nullius periculi for=
 midine debes irritum facere, fixus sit & immutabilis ser=
 mo, cuius fidei testis est adhibitus D E V S. Vna pla=
 nē causa soluēdæ iurationis existit, si aliquid iratus iuraue=
 ris, unde possis Deū p quē iuras offendere. Verbi gratia,
 si tibi p delinquentibus nūq; posse satisfieri terribiliter iu=
 res, si iteritū ciuitati, uel populo iurās mineris, si penitus
 in ecclesia

in Ecclesia non orandum, uel alia quæ diuinus timor prohibet, humanæ tentationis, ad præsens uictus infirmitate, iuraueris exequenda. Tunc plane non est perficienda iuratio. Quia non ibi diuinis humana præponis, sed diuina potius contemplanis, ut magis sic te iurasse poeniteat, dum complere quod iuraueris pudet. Etiam sic quippe diuina, præponuntur humanis, illorumq; uerborum tene ri incipiet regula. Quæ uetans homines cito iurare, imò nunquam uolens iurare. Nolite aut in Euangelio iurare, neq; per cælum, neq; per terram, sit autem sermo uester Matth. 5. est est, non non. Quæ utiq; quisquis operatur, imitator existit ipsius filij Dei, de quo beatus ita loquitur Paulus. Non est in illo, est, non. sed est in illo fuit semper. Immutabilis quippe est, sicut uerus Deus, & cum patre & spiritu 2. Corin. 13. sancto, naturaliter unus Deus. Cuius nomine inquirēs fidelissimus Moses, uoce sibi cælitus reddita, irembeundus audiuit. Ego sum qui sum. Et dices filijs Israël: Qui est, mi sit me ad uos. Profecto magna est gloria in eo manere qui est, cum sequi qui est, ut quia nos mutabiles facit infirma natura, nec possumus immutabili Deo per æqualem potentiam comparari, sit semper in nobis est, sit saltem sermo noster est est, non non, siue iuramento intercedente, siue cessante, nitamur in ueritate certissimi permanere. Diuina nanq; est ueritas, unde multum ueraciter Dei filius dixit: Ego sum ueritas. Et sicut de charitate recordamur Ioannē dixisse. Qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo, manet. Ita similiter si uelimus dicere Iodn. 14. 2. Ioan. 4.

non mentimur, qui manet in ueritate, in Deo manet, & Deus in illo manet. Præponamus igitur ueritatem cunctis utilitatibus temporalibus, & tunc rite inueniemur humanis diuina præponere. Veritatem plane nobis, aut ratio manifesta demonstret, aut scriptura diuinitus inspirata commendet, aut sacerdotum doctrina fidelis ostendat. Sub specie enim ueritatis, plerumq; falsitas uindictatur, & nisi adsit bonis ducibus pia cordis humilitas, ut quoties requirunt ueritatem, sæcularis dignitatis remoucant potestatem, miserabiliter anteponantur humana diuinis, ut temere audeat. Quamuis Dux, tamen Ecclesie discipulus, Ecclesiam docere, nec iudicia sequi sacerdotum, sed uelle potius de sacerdotalibus iudicare iudicijs. Occasione quadam uenimus ad hunc locum, quantum arbitror necessarium, uolentes semper humanis diuina præponere, ut dux bonus, in omnibus quidem, si pie sapias, Ecclesiam consulas, sacerdotibus obedire festines, sine illorum consilio nihil geras, quorum precibus adiuuaris. Præcipue tamen inter officia religionis, solam discas obedientiam deferre. Et si quando aliquis scrupulus mentem mouet, non sequaris facile sententiam propriam, nec alijs persuadere coneris, nisi prius eadem sacerdotibus agnoueris placuisse. Memento quid tibi in Deuteronomio Deus loquatur. Interroga patrem & annuntiabit tibi, presbiteros tuos: et dicent tibi omnia. Consule ergo quos Deus scientiæ Dominus consuli debere cõmonuit. Etiam si tibi scientiæ plenitudo, si facultas maioris eloquij suppetat, inclinata ceruice, ad humi-

Deut. 32.

ad humilitatis sanctæ propositū, cōsule sacerdotes. Con-
 sule autē pie querendo, nō uolenter quid respondeant impe-
 rando. Nec tibi unquam placeat in prouintijs, ubi ducatū
 geris, canonum decreta rescindere. Si enim publicas leges
 transgredi metuis, quas homo cōstituit, quomodo spiritus
 sancti definitionibus obuiare tentabis? An ignoras quia
 spiritu sancto acti locuti sunt patres, quorū iussa si rescin-
 dimus, loquenti per eos, contumeliā ingerimus. Poterūq;
 forsā Apostolica nobis increpatio competenter aptari.
 Zelum Dei habent, sed non secundū scientiam. Volēs ergo
 habere zelū Dei secundū scientiam, tene ordinē rectū, ut
 sacerdotes doceāt, laici doceātur. Et omnis qui se ad Eccle-
 siam pertinere gloriatur, legibus uiuat Ecclesiæ. Maxi-
 me his quas antiquitas roborauit, unde etiam consuetudo
 sine lege, quam tamen Ecclesiæ sanctæ traditio custodien-
 dam iugiter posteris tradidit, eadem reuerētia uidetur eu-
 stodienda, & nullatenus amouenda, si nō est fidei ueræ
 cōtraria. Nec offendat animos tuos Ecclesiarū consuetu-
 do diuersa, dū fides est una. Paruulis enim mentibus, ac pe-
 nē stultis, hoc irrepit uitū. Consuetudinem suæ Ecclesiæ,
 ubi uel natus, uel nutritus, in alijs Ecclesijs querere, & si
 aliquam dissonantiam cōsuetudinis uiderit, patitur repen-
 te scandalum fidei. Tu uero uir sapiens, Ecclesiæ ad quam
 perueneris, si approbas fidem, sequere statim consuetu-
 dinem, nec usurpes aliquam sacri ritus facere nouitatem.
 Si enim te scandalizat mutata consuetudo, potest si-
 militer populum scandalizare, cuius uoluntatem sibi
 dux optimus in rebus bonis semper conciliari festinat.

FERRANDI DIACONI AD

2. Cor. 10.

At ostolica uerba frequentius recolens, ubi scriptum habes, sine offensione estote Iudæis & Græcis, & Ecclesiæ Dei. Melius igitur uidetur, ne quod offendiculum detur Euangelio Christi, multitudinem scandalizata populi Christiani. Patienter dux sapiens offensionem tuam toleres, donec alterius consuetudinis in quo offenderis, aut rationem quo quomodo capias, aut suscipias dilectionem, si tamen, ut sæpe dicendum est, nullum timetur periculum fidei. Quod enim fidei non repugnat, hoc solum debet æquanimiter sustineri, pro scandalo scilicet populi. Quia & hoc utiq; ad custodiam pertinet fidei, uitare scandalum populi. Populus quippe scandalizatus, facile ad schismata prosilit. Et scis quomodo omnis fides periclitetur in schismate. Bonum itaq; est, ut te fauente, te consentiente, & nullatenus prohibere, secundum pijsimas patrum definitiones, unaquæq; Ecclesia consuetudinem suam sequantur, & tu illius consuetudinis particeps efficiaris, quam tenet Ecclesia, ubi pro tempore, uel administrationis necessitate fueris conuersatus. Alioquin diligere solita, & horrere uehementer insolita, nimia est iustitia, nõ laude, sed reprehensione dignissima, si placet sapientissimi sententia Solomonis. Noli esse multum iustus, neq; sapias plusquam necesse est. Ne obstupescas, ne remaneas frigidus. Quis remanet frigidus? Cui feruor subtrahitur charitatis. Noli ergo esse multum iustus.

SEXTA INNOCENTIAE
regula.

Et hæc

Ethæc tibi sexta sit Innocentiæ regula, militaribus
 actibus occupato, quicquid dixeris, gesseris, disposu-
 eris, ut deo & hominibus placeas, & feruore chari-
 tatis, mirabiliter iniquitatis frigus excludas. Noli esse
 multum iustus, neque sapiens plusquam necesse est. Incur-
 rit quisquam grauissimi facinoris culpam, meretur iudici-
 alem sentire censuram. Tempera Dux optime impetum se-
 ueritatis, & dum reo supplicia inferuntur, interioribus
 auribus pietas dicat: Noli esse multum iustus, amicitie ali-
 us immemor, debita exhibere neglexit officia, dignus est
 abijci, meretur sentire asperam lesionem. Cohibe obsecro
 rectum dolorem, noli retribuere similia. Ne aestimes quasi
 inimicum, sed corripe adhuc uelut amicum, respondente
 tibi sapientissimo Solomone: noli esse multum iustus. Esto
 ergo iustus, sed noli esse multum iustus. Esto iustus ut corri-
 pias inquietos, noli esse multum iustus, ut consoleris pusil-
 animes, ut suscipias infirmos, & patiens sis ad omnes. Cõ-
 sidera ergo quibus imperes, & quàm dura corda flectere
 cupias, ut modo minando, modo feriendo, modo ueniam lar-
 giendo. Nullatenus quidem remanere impunita militum
 peccata dimittas, neque tamen semper excessibus eorum
 supplicia condigna retribuas, dicens tibi ipsi: noli esse mul-
 tum iustus. O quanta Dux sapientissime dissimulanda sũt,
 quanta toleranda, quanta leuiter attingenda, quanta Sa-
 cerdotum quoq; intercessionibus concedenda, ab illo qui
 sapiẽter audit: Noli esse multum iustus. Potes alia atq; alia
 tacitus considerare uitiorum genera, quibus sanandis, uo-
 luit

luit remedium praeuidere qui dixit : Noli esse multum iustus. Inter alia quippe detractio abscognito iaculo neminem uulnerabimus, nec in moribus bene uiuentium sollicitius inquiremus, unde culpentur. Si loquatur unicuique nostrum per spiritum sanctum fidelis scriptura, noli esse multum iustus. Quia utique multum iustus esse culpabiliter nititur, qui per omnem iustitiam proximi examinat uitam, fragilitatis humanae consideratione postposita, tanquam sine peccato ualeat uiuere, quisquis incipit peccata uitare, praesertim Iacobo Apostolo confirmante. In multis enim offendimus omnes, unde non immerito reuocatur superbus detractor, ab elatione iudicandi, cum dicitur ei: Noli esse multum iustus, ut libenter impleat, quod uas electionis, & doctor gentium loquitur Paulus: Si praecipuus fuerit homo in aliquo delicto, uos qui spirituales estis, instruite huiusmodi in spiritu lenitatis, considerans teipsum, ne & tu tēteris, hoc est, itaque noli esse multum iustus. Considera teipsum, ne & tu tēteris. Ceterum qui sic delinquentibus irascitur, quia si ipse delictorum penitus expers habetur, continuo in baratrum crudelitatis miserabiliter cadit. Et clamante memorato Apostolo: alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi. Nullius onus portans per patientiam, fit importabilis omnibus, paulatimque odio crescente multorum, animam primitus seditionibus deinde publicis aperit praesidijs, cupiendo esse multum iustus, uere factus iniustus, & nomine aut officio ducis indignus.

Neceſſa

Galat. 6.

Necessarium proinde sermonem Dux optime sepius re-
peto.

SEPTIMA INNOCENTIAE

Regula.

ET hanc tibi septimam Regulam Innocentiae mili-
taribus actibus occupato uehementer inculco, No-
li esse multum iustus. Pietas ad omnia utilis est. 1. Tim. 4.
Non ego, sed idem sanctissimus Paulus narrat, licet iusti-
tia facit ducem terribilem, pietas facit amabilem. Gu-
bernationi autem Reipublicae, securitati, saluti, con-
cordiae plus prospicitur, quando Dux optimus amari-
ligit, non timeri. Dux amabilis murus est patriae.
Qui uero continuato in omni tempore, continuato ui-
gore metuendus apparet, omnes subditos facit infide-
les, facile timet proditionem, facilius patitur, extrane-
us uiuit inter suos. Tantum postremo timet, quan-
tum timetur. Et hoc in felicitatis flagello nullatenus ca-
ret, nisi cunctis mansuetus et comis effectus, didi-
cerit sibi quando alterum iudicat dicere: Noli esse mul-
tum iustus, memento te esse Christianum. Quo facilius
possis praecipua seruare. C H R I S T V S enim
mansuetudinem docens, legis quoque iustitiam tempe-
rauit. Hac distinctione legem, Euangelium: quod discernens.

Et quia

FERRANDI DIACONI AD

Et quia in lege non licebat occidere, non licebit in Euangeli-
 gelio uel irasci. In lege nanque adulterium uetabatur. In
 Euangelio etiam uidere ad concupiscendum pars esse per-
 petrati adulterij iudicatur. In lege libellus repudij sufficere
 Leuiti. 19. tionis crimine nulla matrimonij diuidendi causa permit-
 titur. Prohibuit lex falsum iurare, iussit Euangelion peni-
 Matth. 5. tus non iurare. Vindictæ modum lex statuens, dixit anti-
 quis: Oculū pro oculo, dentem pro dente. Discipulos uero
 Exod. 22. Euangelij, nullam uoluit Christus expectare uindictam,
 Deu. 19. sed percussum semel, percutienti monuit alteram præbere
 Matth. 5. maxillam. Mille passus angariatum, duo millia ambulare
 Leuiti. 19. præcepit, iter dicēs omnib. modis talionē. Lex inimicis odi-
 Matth. 5. um retribuit, dilectionem uero amicis indulgit, Euangelij
 uero sacra præceptio, diligite, inquit, inimicos uestros, be-
 ne facite his, qui uos oderunt, & orate pro persequentib.
 et calumniantibus uobis. Cūque his amplioribus uirtuti-
 bus excellere legi Euangeliū demonstrasset, à uana gloria
 Christianum reuocauit, & ad misericordiam, cui solus
 Deus testis est, prouocauit. Orationis quoque regulam si-
 mul & uerba credentibus tradens, hac conditione constri-
 xit orantes, ut quicumque postulat sibi propria debita re-
 laxari, profiteatur se aliena donare, nihil accepturus à do-
 mino, si nihil uoluerit præstare conseruo. Quia & in iei-
 unio Christiani simplicitas iustum iudicem placat. Et tibi cō-
 gregare diuitias, ubi cor habere iubetur, in cælo scilicet,
 ubi habitare festinat, non in terra. Vnde per singulos di-

es migrat, remansurus in tenebris totus, nisi mentis eius intentio, tanquam oculus corporis, ad illuminanda bonorum operum membra simpliciter luceat. Iam uero quod duobus dominis seruire admonetur, quod de crastino non cogitare, quod non iudicare, ne iudicetur, quod in oculo fratris stipulam uidere, in suo trabem non uidere culpatur, & imperatur ei, ne sanctum canibus det, ne margaritas mittere audeat ante porcos, petiturus ut accipiat, quesiturus ut inueniat, pulsaturus ut aperiat, tur ei. Multis modis, & rationibus demonstratur, quantum debeat laudabilis propofui curam gerere Christianus, ne in eo tanti uocabuli dignitas uideatur errare. Propterea ut per singula quæ superius ex Euangelio inseruimus, recurrat intentio. Quando te potestas Ducis eijcere gladium de uagina compellit, memento te esse Christianum, cui sine causa fratri suo irasci non licet. Et diutius cogita, ne uindicta quam uideris inferre, iustum transeat modum. Quoniam si irasci nefas est Christiano, multo magis occidere. Sic ergo punireum Dux Christiane, ut misericorditer feriens, non hominem, sed uitium perdere cupias, et publicam disciplinam, ne pereat reo pereunte, conseruare festines. Vbique fidei tue memor, sicut in facinoribus euitandis, ita in flagitijs corrigendis. Solet quippe maxime potestas, habenas laxare peccatis, quoties falsa felicitas, ipsa sit maior infelicitas, ut quia prohibere nemo audet scelera committente, aut libeat, quod licet, aut licere putetur omne

Matth. 7.

FERRANDI AD REG.

quod libet. Talibus itaque tentationibus pulsantibus mentem, quamuis suppetat honoris dignitas, clientumq; numerosa familia, quamuis forte laudetur peccator in desiderijs animæ suæ, & qui iniqua gerit, benedicatur, ascendens super speculam continentie, memento te esse Christianum. Vide, quia uidere ad concupiscendum pars est adulterij Christiano. Dicat tibi beatus

Heb. 13. Apostolus. Fornicatores & adulteros iudicabit Deus.

Iob 31. Dicat Iob. Probatus & non reprobatus, ira enim magna, & ignis undique ardens est, alterius uxorem concupiscere. Dicat iterum sanctissimus Paulus. Nescitis quia corpora uestra membra CHRISTI sunt? Tollens ergo membra CHRISTI, faciam me membra meretricis? His enim uocibus admonitus, redire poteris à præcipitio uoluptatis facile. Iam quoties per omnipotentem DEVM iuras, cogente ad hoc forsitan Reipublicæ magna necessitate, memor eris, saltem cauere periurium, si minime potueris effugere iuramentum. Memento itaque, memento te esse Christianum, militiã Ducis laudabiliter gerens, ut frequentibus beneficijs, multos facias tibi amicos, cui diligere præcipitur inimicos. Plus esto bonus, quàm seuerus, quia hæc est Ducis optimi sola perfecta laus, obliuisci semper iniurias. Ut uere per hanc septimæ uirtutis industriã, diè semper tibi ipsi dixeris: Memento te esse Christianum, merearis et in hoc sæculo, et in futuro uiuere feliciter, ubi dabitur Ducibus Christianis perpetuus principatus. Finis.

1. Cor. 6.

THE HISTORY OF THE

REIGN OF KING CHARLES THE FIRST

BY JOHN BURNET

IN TWO VOLUMES

THE SECOND

IN TWO VOLUMES

THE HISTORY OF THE REIGN OF KING CHARLES THE FIRST
BY JOHN BURNET
IN TWO VOLUMES
THE SECOND
IN TWO VOLUMES

ΕΠΙΘΗΤΑ ΒΟΝΙ ΕΤ ΜΑΛΙ

Principis aduersaria, quæ Iulius Pollux

Græcus autor præscri-

psit suo Commodo

Cæsari.

ΠΕΡΙ ΒΑΣΙΔΙΚΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ.

Περί βασιλέως ἐπαύων λέγε. Πατὴρ, ἥπιος,
 πρᾶος ἡμέρος, προνοητικὸς ἐπιφθῆς, φιλάν-
 θρωπος, μεγαλόφρων, ἐλεύθερος χρημάτων
 κρείττωρ, ἔξω παθῶν, ἑαυτῶ κρατῶν, ἀρχωρ ἡδὸς
 νῶν, λογισμῶ χρώμενος, ὀξύς, ἀγχίνουε, περιε-
 σκεμμένος, ἔμβουλος, δίκαιος, σώφρων, θεῶν ἐπι-
 μελητὴς, ἀνθρώπων κηδεμῶν, σασιμὸς, βέβαιος,
 ἐνεξάπατητος, μεγαλογνώμων, ἰχυρογνώμων,
 ἐνεργὸς, τελεσιουργὸς, φροντιστὴς τῶν ἀρχομένων
 σωτὴρ, πρόχρηθ Θ εἰς εὐεργεσίαν, βραδύς εἰς τιμω-
 ρίαν, ἀσφαλὴς, ἀπλανὴς, ἀκριβέσεθ Θ πρὸς τὸ δῖ-
 κηρ ζυγῶ, εὐπρόσδοτος, εὐπροσήγορος, εὐέντεκτος,
 μιλίχιος, προσκηνὴς, ἐπιμελητὴς ἤ ὑπηκόωρ, φιλο-
 στρατιώτης, πολεμικὸς μὲρ οὐ φιλοπόλεμος δὲ, εἰ-
 ρηνικὸς, εἰρηνοποιὸς, εἰρηνοφύλαξ, παιδευτικὸς, ἀρ-
 χηγὸς ἢ ἀρχικὸς νομοθετικὸς, εὐποιεῖν πεφυκὼς,
 θεοφθῆς, πολλὰ δὲ ἐσιμᾶ λόγῳ τὴν ἄμ ἐπιπῆρ ἔχει
 οὐκ ὀνόματι.

BONI REGIS DENOMINATIVA.

Regis decora seu laudes sic habe. Pater, placidus, mā
 suctus, mitis, prouidus, æquus, humanus, magnani-
 mus, liber, pecuniæ contemptor, maior affectibus,
 sibi ipsi imperans, resistens uoluptatibus, ratione utens,
 exacti iudicij, sagax, circumspectus, ualēs consilio, iustus,
 modestus, deorum ministerium agens, hominum negotijs
 sollicitus, immobilis, constans, infallibilis, magnorum con-
 templator, autoritate prædiuus, strenuus, efficax ad agē-
 dum, curam agens subditorum, seruator, beneficus, lenius
 ad uindictam, securus, stabilis, inflexibilis, propensus ad
 iustitiam, facilis accessu, pronus ad salutandum, affabi-
 lis, tranquillus, lenis, qui subditis bene præsit, amans mili-
 tum suorum, strenuus bellator quidem, sed belli minime
 cupidus, pacificus, pacis defensor, pacis amans, popu-
 li morum emēdator, qui uere Dux adpareat & Princeps,
 condendi leges idoneus, natus ad benemerendum, diuina
 specie. Multa autem sunt quæ oratione tantum dici pos-
 sint, singulis uocabulis exprimi non possint.

ΠΕΡΙ ΤΥΡΑΝΝΟΥ.

Υ ἔγων δ' ἄν ἐρεῖς, τυραννικός, ὠμὸς, θηριώδης,
 βίαιος, πλεονεκτικός, φιλοχρήματος, ἢ
 τὸ τῷ Πλάτῳ, ἐρασιχρήματος, ἀετὰς,
 ἢ τὸ τῷ Ομήρῳ, δημοβόρος, ὑπερόπτης, ὑπερήφανος,
 δυσπρόσιτος, δυσπρόσδοκος, δυσπρόσηγος,
 δυσέντευκτος, δυσόργκτος, δῆσθιμος, ἐμ-
 πλκτος, ταραχώδης, ἠδονῶν ἠτήων, ἀκρατής, ἀ-
 κράτωρ, ἀλόγιστος, μισάνθρωπος, ἀδίκος, ἀβελος,
 ἀνίστος, ἀνόσιτος, νοῦ κενὸς, εὐκολος, εὐμετάβολος,
 ἐνεξάπατκτος, ῥ' ἀδίκος, ἀνήμερος, ἐπιθυμίας ἐνδ-
 οῦς, ἀκόλαστος, ὑβριετής, πολεμοποιὸς, βαρῦς, ἐπι-
 χθὸς, ἀκράβηκτος, ἀφόρηκτος.

Iulij Pollucis de boni & mali principis Epi-
 thetis, siue denominatiuis, ad Com-
 modū Cesarem finis.

TYRANNI DENOMINATIVA.

Tyranni autem uituperium exprime : Tyrannicus,
 crudelis, ferinus, uiolentus, possessor alieni, amator
 pecuniarum, & quemadmodum est apud Plato-
 nem, pecuniarum auidus, rapax, & secundum Homeri
 uerbum, populi rerum deuorator, superbus, elatus, durus
 accessu, difficilis aditu, qui parum saluet, inaffabilis, ira-
 cundus, tristis, stupidus, austerus, minor uoluptati-
 bus, incontinens, immoderatus, ratione abutens,
 inhumanus, iniustus, tenuis consilio, iniquus,
 impius, mente inops, leuis, inconstans,
 facile deceptibilis, præceps, immitis,
 cupiditatibus infectus, incorri-
 gibilis, iniuriosus, bellorū
 auihor, grauis, mole-
 stus, effrenis, in-
 tolerabilis.

A 4

ARGENTORATI APVD IOHAN-
 NEM HERVAGIVM MEN-
 SE AVGVSTO ANNO
 M. D. XXVI.

